

SIVILOMBUDET

Agder Fengsel Froland Avdeling
Postboks 694
4302 SANDNES
Att.Rolf Velle og Anne-Mette T. Jensen

Vår referanse
2023/2898

Deres referanse

Vår saksbehandler
Mette Jansen Wannerstedt

Dato
21.05.2025

Sivilombudets avsluttende svar etter besøk til Agder fengsel, avdeling Froland

Vi viser til dialog med Froland fengsel i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk til fengselet 31. oktober til 2. november 2023. I brev av 19. august 2024 ga fengselet tilbakemelding på sin oppfølging av Sivilombudets funn og anbefalinger i besøksrapport av 3. april 2024.

I vårt tilsvarende 25. november 2024 ba vi fengselet om ytterligere informasjon om oppfølgingen av åtte anbefalinger. Dette besvarer fengselet i brev datert 31. mars 2025.

Sivilombudet minner om at innsatte som ber om det bør få tilgang til rapporten, den påfølgende oppfølgingen fra fengslene og våre svar til fengselet fortløpende. Dialog mellom innsatte og fengselet vil kunne bidra til en god og effektiv oppfølging.

Dagtilbud i form av arbeid eller opplæring

Froland fengsel beskrev i forrige tilbakemelding en rekke prosesser som var i gang for å svare ut anbefalingen om «så langt som mulig sikre at alle innsatte har et dagtilbud i form av arbeid eller opplæring». Fristen for flere av dem var imidlertid noe frem i tid. Vi ba derfor om en tilbakemelding om resultatene av disse prosessene når de ble ferdigstilt.

Fengselet beskriver at KDI har utarbeidet et oppdragsbrev om bygging av et nytt bygg i Froland fengsel. Bygget skal lette logistikken knyttet til aktivisering i fengselets utearealer. Fengselet har store utearealer som i større grad skal brukes til å sikre aktivisering.

Fengselet oppgir at de har valgt å opprettholde bemanningen i arbeidsdriften. De understreker at tilgangen til fengselsbetjener er utfordrende, både for å kunne ivareta sikkerheten i fengselet og gjennomføre aktivisering for de innsatte

Fengselet hadde også planlagt å opprette 12 plasser med et lavterskeltilbud. Dette tilbudet er nå i full drift.

De digitale løsningene i fengselet

Vi ba fengselet om en tilbakemelding om når fengselets digitale selvbetjeningsløsning vil bli iverksatt som opprinnelig planlagt.

Fengselet oppgir at det er KDI som ikke har klarert løsningen av sikkerhetsmessige årsaker, og at beslutningen om fremdrift ligger hos direktoratet. Agder fengsel oppgir at de ikke har noen innvirkning på dette per nå.

Mulighet for kontakt med omverden

I forrige runde oppgav Froland fengsel at de avventet et prøveprosjekt i Mandal fengsel som skulle gi innsatte mulighet for meg ringetid. Vi ba om en tilbakemelding på hvilke tiltak Froland fengsel ville iverksette når resultatene fra prøveprosjektet forelå.

Fengselet oppgir at de ikke har utvidet mulighetene for ringetid. Prøveprosjektet i Mandal er heller ikke gjennomført i påvente av resultatene fra høring om telefonkontroll, og evt. endringer i retningslinjene. Rutinene for telefoning skal gås gjennom når nye retningslinjer er iverksatt.

Vi ba også fengselet om å gi oss en beskrivelse av hvordan de skal sikre at alle som ønsker videosamtale kan ha dette uten at det begrenser muligheten for fysisk besøk.

Fengselet oppgir at alle innsatte som utgangspunkt skal ha mulighet til ett fysisk besøk i uken, og at videosamtaler skal være et supplement til det. De har det siste året økt bemanningen i avdelingen for fellestjenester, og at det derfor er bedre kapasitet til mottak og besøk. Fengselet har imidlertid en svært presset bemannings situasjon som gjør at det noen dager kan være utfordrende å få gjennomført besøk.

Retningslinjer for bruken av de forsterkede cellene på S+

På bakgrunn av det forrige svaret fra fengselet ba vi om en ny vurdering av hvordan anbefalingen om å utarbeide egne retningslinjer for bruken av S+ ville bli fulgt opp.

Fengselet beskriver mer inngående bruken av denne avdelingen og understreker at det ikke er en forsterket avdeling, men «en mindre boenhet tilknyttet boenhet S», som brukes til en rekke ulike formål. Agder fengsel ser ikke behovet for å ha egne retningslinjer for bruken av S+, da de ikke ønsker at en rutine skal forhindre en dynamisk bruk av cellene.

Sivilombudet understreker at anbefalingen ble gitt på bakgrunn av funn under besøket knyttet til at cellene på S+ også ble brukt som forsterkede celler, og for å sikre de innsatte rettsikkerhet i forbindelse med plassering der. Vi understreker at det fortsatt er viktig at grunnlaget for hvorfor den enkelte plasseres på disse cellene kommer tydelig frem i vurderinger og vedtak.

Selvskading, selvmordsforsøk og selvmord

Når det gjaldt vår anbefaling om å sikre at innsatte med forhøyet risiko for selvmord eller selvskading blir møtt med kunnskapsbaserte forebyggingstiltak, beskrev fengselet i forrige svart to oppfølgingspunkter. Vi ba om en tilbakemelding på hvordan fengselet skulle sikre at disse ble iverksatt.

Fengselet beskriver hvordan de gjennom utarbeidelse og oppdatering av rutiner, tett samarbeid med helseavdelingen og spesialisthelsetjenesten om tiltakslistene og oppfølging,

tematisering på samlinger/møter, og fokus på lederforankring har jobber for å styrke sitt forebyggingsarbeid. De oppgir også at de høsten 2025 skal gjennomføre opplæring i VIVAT for et større antall betjenter.

Vi ba også om ytterligere informasjon om oppfølgingspunktene som gjaldt anbefalingen: *Fengselet bør sikre at isolasjon ikke brukes som et virkemiddel for å forebygge eller håndtere selvmordsrisiko.*

Om tiltak for å heve ansattes kompetanse i selvmordsforebygging trekker fengselet også her frem opplæring i VIVAT som skal gjennomføres høsten 2025. Videre utdyper de hvordan fengselet, helseavdelingen og spesialisthelsetjenesten samarbeider der innsatte bør følges opp på grunn av psykiske helse eller risiko for selvmord eller selvskading.

Videre oppgir de at helseavdelingen ved sykepleier/behandler i større grad skal inviteres inn i progresjonsteamene rundt innsatte.

Til slutt ba vi fengselet om en tilbakemelding på tiltak knyttet til funn om bruk av sikkerhetscelle som virkemiddel for å forebygge/håndtere selvmordsrisiko.

Fengselet viser her til sine beskrivelser tidligere i svarbrevet av hvordan de jobber med innsatte som har forhøyet risiko for selvmord. De viser til at blant annet kompetanseheving, internkontroll og samarbeid med helseavdelingen, skal bidra til å i størst mulig grad kunne unngå bruk av sikkerhetscelle for å håndtere selvmordsrisiko.

Helsefremmende tiltak for innsatte for å forebygge og redusere negative helsekonsekvenser som følge av bemanningssituasjonen i fengselet

Anbefalingen gikk her til både fengselet og helseavdelingen ved Froland kommune. Vi ba fengselet om en tilbakemelding på deres rolle i en søknad om midler med initiativ fra spesialisthelsetjenesten, som ble omtalt i kommunens sitt svar til besøksrapporten. Vi ba også om en tilbakemelding på hvilke tiltak fengselet og helsetjenestene hadde planlagt i påvente av svar på søknaden, og i tilfelle den ikke ble innvilget.

Fengselet oppgir at de støttet spesialisthelsetjenesten i søknaden, men at den ble avslått. Det er ifølge fengselet ikke iverksatt noen alternative tiltak. De er et av få fengsler som ikke har rettede midler til tiltak rundt sårbare innsatte. De ønsker deg et rusmestringsteam og aktivitetsteam, men har ikke finansiering til dette.

Forsvarlig medisinoppbevaring

I forrige svar fra fengselet savnet vi svar på hvilke tiltaks om skulle iverksettes for å sikre forsvarlig medisinoppbevaring på vaktrommene. Fengselet svarer at de har skjerpet inn at medisinskapene faktisk er låst i henhold til rutine. De har også presisert kompetansekravet til medikamenthåndtering, som allerede lå i deres rutiner.

Informasjonsflyt om nyinnsettelse, fremstillinger og overføringer for å hindre avbrudd i innsattes helseoppfølging

Vi bad fengselet om en tilbakemelding på hvordan denne anbefalingen ble fulgt opp. De beskriver hvordan informasjonsflyten skal foregå og hvordan det sikres at helseavdelingen også får informasjon om innsettelse som skjer i helgen gjennom møter mellom ansvarshavende sykepleier, operativ leder og etasjeleder på morgenen første virkedag.

Avslutning av besøket

Sivilombudet konstaterer at noen anbefalinger bare delvis er fulgt opp. Fengselet viser til ressurs- og bemanningsproblemer som en årsak til dette. Dette gjelder blant annet anbefalinger om dagtilbud, mulighet for utvidet kontakt med omverden og helsefremmende tiltak for å forebygge og redusere negative konsekvenser av mye innlåsing. Ombudet merker seg med bekymring at fengselet ikke ser seg i stand til å følge opp anbefalingene på disse områdene fullt ut.

Vi avslutter med dette oppfølgingen av besøket. Et eventuelt nytt besøk kan bli gjennomført dersom Sivilombudet vurderer det som hensiktsmessig.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Mette Jansen Wannerstedt
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
KRIMINALOMSORGS-DIREKTORATET
KRIMINALOMSORGEN REGION SØRVEST AVD
ADMINISTRASJONEN
FROLAND KOMMUNE FENGSELS HELSETJENESTEN